

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

Leto XIV.

Telefon št. 2552.

Ljubljana, v torek, 16. junija 1931.

Telefon št. 2552.

Štev. 67.

Letna konferenca vseh jugoslovenskih gospodarskih zbornic.

Redna letna konferenca vseh TOI zbornic v državi se je vršila letos v Velikem Bečkereku. O programu konference smo že pisali.

V soboto, dne 13. t. m. popoldne so zasedale posamezne sekcije, a v nedeljo zjutraj ob pol desetih je začelo plenarno zasedanje. Predsednik bečkereške zbornice g. Kosta Janković je v daljšem govoru pozdravil številne predstavnike oblastev in zbornic. — Navzoči so bili med drugimi ban dunavske banovine g. Milan Nikolić, načelnik ministrstva trgovine in industrije g. dr. S. Krpan, ministrstva za gradbo g. inž. M. Jovanović in zastopniki vseh zbornic. Ljubljansko zbornico TOI je zastopal generalni tajnik g. Ivan Mohorić, ki je imel na dnevnem redu tudi referat, o katerem spregovorimo spodaj.

Na predlog predsednika g. Jankovića je bila odposlana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in pozdravni brzojavki ministrskemu predsedniku divizijskemu generalu g. Petru Živkoviću ter ministru trgovine g. Jurici Demetroviću.

Po predsednikovem govoru je v daljšem govoru pozdravil konferenco g. ban Nikolić, povdarjajoč važnost dela zbornic in velik pomen letnih konferenc ter želeč vsem zunanjim delegatom prav prijetno bivanje na teritoriju dunavske banovine.

Za predsednika konference je bil izbran domačin g. Kosta Janković, za podpredsednika pa gg. Miroslavjević iz Novega Sada, Nikola Stojkanović iz Sarajeva in Dimitrijević iz Osijeka.

O prvi točki dnevnega reda:

Potreba reorganizacije hidrotehnične službe,

je referiral g. inž. Nikola Bešlić. Njegovim izvajanjem so sledili navzoči z velikim zanimanjem.

Po končani daljši diskusiji o referatu g. inž. Bešlića je sledil referat gen. tajnika ljubljanske zbornice g. Ivana Mohorića

o jačanju notranjega tržišča.

V zvezi s tem referatom je bil tudi koreferat zagrebske zbornice kot tretja točka dnevnega reda o vprašanju ustvarjanja nacionalno orijentirane miselnosti konsumentov.

Poročilo gen. tajnika g. Ivana Mohorića je bilo zelo obširno in polno interesantnih statističnih podatkov. Referent uvodoma analizira strukturo naše zunanje trgovine z ozirom na grupacije mednarodnega seznama blaga ter konstatira, da odpade v l. 1930 od celokupnega uvoza 72.7% na gotove produkte in samo 18.5% na surovine in polfabrikate ter da predstavlja uvoz življenskih potrebščin še vedno znaten procent 8.3% t. j. več nego znaša naš izvoz gotovih produktov. Nasprotno pa odpade od celokupnega našega izvoza 49.6% na proizvode poljedelstva in živinoreje, 7.6% na gotove produkte in 42.8% na surovine in polizdelke. Z drugimi besedami povedano pomeni današnje stanje 1. da mi uvažamo desetkrat več gotovega blaga, kakor ga izvažamo v inozemstvo, 2. da je uvoz gotovih produktov štirikrat večji od uvoza polizdelkov in surovin in končno 3. da znaša pri našem izvozu razmerje med agrarnim in industrijskim delom 49.6 : 50.3.

Z ozirom na to vidimo, da je Jugoslavija močan dobavitelj surovin za Srednjo Evropo, katera kupuje pri nas v nepredelanim stanju kože, rude, konoplje, kemične polizdelke itd. v znatnih količinah ter jih predeljuje in jih v predelanem stanju zopet nazaj prodaja. Važna je konstatacija, da se naša država v mednarodni trgovini javlja samo z 50% kot agrarna, med tem ko zavzemajo ostalih 50% surovine za industrijo, polfabrikate in izgotovljeni produkti. Medtem ko je torej pri izvozu doseženo ravnotežje med agrarnimi in ostalimi produkti, pa kaže struktura našega uvoza vso našo gospodarsko primitivnost. Dejstvo, da tri četrtine industrijskih predmetov, s katerimi nas še vedno zalaga inozemstvo, dovaja našo državo v odvisnost, katera bi mogla v kritičnih dneh postati fatalna za nas ter nam prav radi tega ne more biti zaželjena niti z gospodarskega, niti s kulturnega, socialnega ali političnega stališča. Zato je potrebno, da delamo na tem, da se uvoz gotovega blaga postopoma zmanjšuje, a istočasno povečava predelavo surovin in polfabrikatov v državi vsaj v tem obsegu, da bi bilo mogoče zadostiti potrebam domačega trga.

Referent konstatira, da smo v preteklem letu uvozili iz inozemstva razen kolonijalnega blaga še za ca. 420 milj. Din blaga za hrano in pijačo, kljub temu da bi te predmete povečini mogli proizvesti doma, dalje da uvažamo za preko 20 milj. Din soli, skoro za 200 milj. Din tujega premoga, 71 milj. Din oljnega semena in za 195 milj. Din surovih kož.

Govornik se resno vprašuje, da-li je potrebno, da uvažamo za 26.8 milj. Din bakrene galice, kljub temu, da imamo zadostne instalacije za njeno proizvodnjo doma; da-li je potrebno, da uvažamo za 28 milj. Din ekstraktov za strojenje, kljub temu, da smo mi sami najjačji izvozniki teh predmetov; za 2.7 milj. Din vžigalic v času, ko monopolska uprava ustavlja delo v poedinih prevzetih domačih tvornic vžigalic; za 24.4 milj. Din svilenih oblek; za 15.5 milj. Din podplatov, za katerih izdelavo obstoja preko 20 tvornic v državi; za preko 50 milj. Din obutvi, ko po vrsti reducirajo obrtniške delavnice delo v svojih podjetjih; za preko 15 milj. Din oprave, katero je možno izdelati v stotinah prvovrstnih podjetij v državi in po konkurenčnih cenah; za 23 milj. Din papirja za zavijanje, medtem ko je delo v tvornicah papirja reducirano za polovico. Kdo more reči, da je uvoz mlatilnic in strojev za žetev racionalen in kojih vrednost znaša preko 34 milj. Din in katere bi si mogli izdelati doma ter bi našlo tako na stotine domačih delavcev delo in kruh.

V svrhu odpomoči zahteva v prvi vrsti, da se pri javnih nabavah daje prednost domačemu blagu iste kvalitete, kar se sedaj ne prakticira vedno, da se prouči vprašanje zalaganja že obstoječe industrije v čim večji meri z domačimi surovinami ter da se s pocenitvijo kredita ustvarjajo možnosti povzdiga novih industrijskih podjetij v državi. Referent zaključuje s sledečimi besedami:

Jačanje notranjega trga je imperativna dolžnost, katero nam nalaga sedanji negativni položaj evropskega gospodarstva. Mesto, da bi se vzpostavila svobodna trgovina po vojni, prihajamo v vedno slabše odnose in vedno večjo ekonomsko borbo. Mi te borbe nismo niti izzvali in niti želeli. Toda ko je že tu, moramo z njo računati. Tudi ne smemo zapirati oči pred dejstvom, da stojimo danes v svetovnem gospodarstvu na razpotju med kapitalističnim režimom, na katerem je izgrajeno naše gospodarstvo in med koncepcijo kolektivizma, katera zavzema vse večji razmah. Ne smatramo za potrebno prognostrirati, kako more ekonomska borba teh dveh ekstremov končati, jasno je edino to, da bomo s sistematskim vodstvom in krepitvijo notranjega trga z zmerno gospodarsko politiko najbolj mogli obvladati vse opasnosti, katere nas neizbežno čakajo in katere bi tudi sicer mogle ogražati velike pridobitve, radi katerih se je vršila svetovna vojna.

Dovoljenja za ustanavljanje industrijskih in tvorniških podjetij.

Po § 88. zakona, s katerim se podaljšuje veljavnost odredb dosedanjih fin. zakonov, sme edino minister za trgovino in industrijo dati dovolila za ustanavljanje industrijskih in tvorniških podjetij, kolikor se tičejo narodne obrambe. Pojem industrijskih in tvorniških podjetij se jemlje po odredbah srbskega obrtnega zakona iz l. 1910., natančnejša navodila o tem pa predpiše minister za trgovino in industrijo sporazumno z ministrom za vojsko in mornarico. V uporabi tega pooblastila je gosp. minister trgovine in industrije odredil, da je njegovo dovoljenje potrebno samo za produkcijska podjetja, v katerih je zaposlenih preko 15 delavcev, ako ima podjetje motorni pogon ali 25 delavcev, ako podjetje nima motornega pogona in da se delo izvršuje samo v eni delavnici ali na enem kraju. V to število delavcev se všteta tudi vajenci.

NEMŠKA OBRESTNA MERA ZVIŠANA ZA 2 ODSOTOKA.

Pred par dnevi je zvišala Nemška Državna banka obrestno mero od 5 na 7%. Petodstotna obrestna mera je bila v veljavi od 9. oktobra 1930 dalje. Povod za novo odredbo so dale velike oddaje deviz in zgube zlata, povzročene po begu kapitala iz Nemčije in po odtegnitvi inozemskih kreditov. Neugodni položaj državnih financ je povzročil močno vzemirjenje in se je pričel nemški denar seliti v inozemstvo. Inozemstvo pa kreditov ni prolongiralo in tudi ni dalo novih posojil. Za vzemirjenje inozemstva pridejo v poštev morda tudi dogodki v Avstriji (Kreditanstalt itd.). Zlate in devizne zaloge Državne banke so se od pričetka tega dogajanja dalje zmanjšale za ca. 750 milijonov mark. Seveda pa razpolaga banka še zmeraj z znatnimi zalogami. Višja obrestna mera naj privede sedaj inozemstvo do novih kreditov oziroma do nepreklicanja svojih posojil. Dalje hočejo s podražitvijo kondicij otežkočiti razne transakcije. Dr. Luther, predsednik Nemške Državne banke, je podal motivacijo zvišanja, kot smo jo na kratko podali v gornjih stvkih. Dejal je, da kljub splošnim gospodarskim težočam položaj nemškega gospodarstva samega in nemške kreditne razmere niso bile nikakšen povod za zvišanje obrestne mere.

Poštni paketi in skupni davek.

Vprašanje pobiranja skupnega davka na pošne pakete se po naših informacijah v najkrajšem času preuredi tako, ga bo ustrezno opetovano izraženim željam našega gospodarstva. Na konferenci, ki se je pred kratkim vršila v pogledu skupnega davka v ministrstvu za finance, se je v soglasju z merodajnimi organi ministrstva za finance sklenilo, predlagati gospodu ministru za finance, da naj se pobere pri uvozu poštnih pošiljk skupni davek od petkratnega iznosa carinskih davščin samo v primeru, da pošiljki ni priložena faktura ali ni deklarirana vrednost, odnosno ako se carinarnica uveri, da označena vrednost ne ustreza dejanski vrednosti blaga. Preureditev v tem zmislu pomenja vsekakor izdatno izboljšanje položaja, kar bo vsakomur, ki se izkaže s fakturo, odn. pravilno napove vrednost prejetega blaga, omogočilo, da plača skupni davek na izenačenje od dejanske vrednosti, ne pa kakor se je do sedaj dogajalo, od dvali trikratne vrednosti poslanega blaga. S tem je pobiranje skupnega davka od poštnih paketov urejeno tako, kakor v Avstriji, samo s to razliko, da se tam pobere davek, če ni priložena faktura, od 10kratnega iznosa carinskih davščin, pri nas pa samo od petkratnega.

>LETOS NE BO KONCA DEPRESIJE.<

Tako pravi Nemški zavod za konjunkturno raziskovanje. Predpogojev za pozivljenje ni nobenih in bosta produkcija ter zaposlenost tudi še nadalje v znamenju depresije. S premaganjem depresije se torej ne more računati pač pa s tem, da padec ne bo več tako hiter kot je bil doslej.

* * *

SREDNJEROČNI MEDNARODNI KREDITI.

Upravni svet Banke za Mednarodna plačila je poveril ravnateljstvu svojega zavoda študij najboljših metod za financiranje mednarodnih srednjeročnih kreditov. Kot ena takih metod je po uradnem poročilu predvidena ustanovitev Mednarodne kreditne banke, ki bi delovala v zvezi z Banko za mednarodna plačila.

* * *

PRIDELEK ITALIJE.

Izgledi letošnjega krušnega žita v Italiji se ocenjujejo kot zadovoljivi in bo pridelek večji od lanskega. Da se olajša finančni položaj kmetov, bo vojno ministrstvo takoj po žetvi nakupilo 500.000 met. stotov domače pšenice. Kmetje bodo dobivali cenene kredite in mlini bodo primorani k primešanju določenih odstotkov domačega žita. Zvišanje uvozne carine na pšenico in moko ni namenovano.

* * *

EKSPORTNA DRUŽBA ZA SVEŽE SADJE V GRČIJI.

Pred par dnevi je bila pod zaščito države ustanovljena v Atenah delniška družba za eksport grozdja in drugega svežega sadja. Udeležene so Agrarna banka, Narodna banka, državne železnice in nekatere druge organizacije. Delniško glavnicu v znesku pet milijonov drahem krije z 51% Agrarna banka. Poleg tega morajo zasebne organizacije za izvoz sadja prispevati tri milijone drahem. Eksporterji, ki bodo izvažali v inozemstvo najfiniješe sadje, dobi-jo od države eksportno premijo eno drahmo za 1 kg.

Občni zbor Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani.

Dne 8. t. m. se je vršil občni zbor Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani v veliki dvorani »Trgovskega doma«. Vodil ga je društveni predsednik gospod Ivan Samec.

Tajniško poročilo je podal odbornik gospod Jernej Jelenič. Društvo, ki se je iz skromnih početkov razvilo v mogočno organizacijo, posega v vsa vprašanja, ki so zvezana s podeljevanjem blagovnih kreditov in z zaščito teh kreditov. Nabirajo se podatki o načinu plačevanja detaljnih trgovcev iz cele države in število podjetij, ki jih ima društvo v tem pogledu v stalni evidenci, je naraslo na 20.000. Iz te obsežne kartoteke se društvenim članom s posebnimi zaupnimi okrožnicami redno javljajo vse tožbe, opomini, izvršilna in prodajna postopanja, menični protesti itd. V posebnih okrožnicah pa izkazuje društvo vse konkurse in prisilne poravnave s podatki, ki so potrebni za prijavo terjatev. Prve okrožnice obsegajo v zadnjem času kljub strnjenemu tisku 9 do 10 strani in izhajajo dvakrat mesečno. Okrožnice o konkurzi in prisilnih poravnava izven konkursa tudi stalno naraščajo in se razpošiljajo trikrat mesečno. Zaupnih okrožnic je bilo leta 1930 razposlanih 22, okrožnic o konkurzi in prisilnih poravnava pa 35.

Društveno tajništvo se bavi dalje z individualno informacijsko službo, z izterjevalnim, opominjevalnim in tožbenim postopanjem in, odkar se množe konkurzi in prisilne poravnave izven konkursa, tudi s prijavljanjem terjatev upnikov in z zastopanjem njih interesov pred sodišči.

Dočim se je delo pri informacijski službi, pri izterjevalnem, opominjevalnem in tožbenem postopanju razvijalo v normalnih mejah, odnosno dočim so posli teh panog naraščali sorazmerno z obsegom društvenega pisarniškega aparata, so posli združeni z društvenim prizadevanjem pri konkurzi in prisilnih poravnava nastali nepričakovano in naraščajo v takem obsegu, da društveni aparat vključno stalni pomnožitvi komaj še zmaguje vstrezno delo.

Precej posla so v pretečenem letu povzročale tudi sekcije, ki so bile ustanovljene in sicer pletilska sekcija in sekcija kisarnarjev, od katerih zlasti slednja redno deluje, dočim je pri pletilski sekciji zanimanje zlasti, kar je pripisati predvsem okolnosti, da so manjša podjetja te stroke večinoma že likvidirala svoje posle. Trenotno se ustanavlja sekcija podjetij, ki se bavijo z izdelovanjem dežnikov.

Društvo je v pretečenem letu sodelovalo pri ustanovitvi Društva »Kreditna zaščita«, ki ima po svojih pravilih enak delokrog kot Društvo industrijcev in veletrgovcev, ki je pa namenjeno pridobitnim krogom, ki ne spadajo med industrijo in veletrgovino. V tem društvu deluje za enkrat sekcija zobozdravnikov, v programu pa so tudi sekcije drugih strok, zlasti obrtniških.

Število članov je naraslo že na 229, odborovih sej je bilo 12, na katerih se je rešilo 63 konkretnih vprašanj. V društveni pisarni je zaposlenih 11 stalno nameščenih uslužbencev.

Po blagajniškem poročilu, ki ga je podal odbornik g. Edvard Praprotnik, je društvo tudi v pretečenem letu zaključilo z malenkostnim prebitkom. Vsakoletno razširjanje društvenega aparata je absorbiralo društvene dohodke tako, da je bilanca le malenkostno aktivna. Društvo je v razmahu in v takem stanju ni misliti na prihranke, kar v ostalem tudi ni namen. Izdatki društvene pisarne za osebne prejemke, zavarovalne prispevke, najemnino, kurjavo in razsvetljavo in za splošne upravne stroške so znašali Din 215.146/32. Ti izdatki so se krili predvsem iz članarine, v ostalem pa iz drugih društvenih dohodkov. Izkazani prebitki znašajo Din 463/29.

V imenu društvenega nadzorstva je poročal član nadzorstva g. Franc Urbanc, ki je predlagal društvenemu odboru absolutorij.

Zanimivo je bilo poročilo o društvenem delovanju s posebnim ozirom na nekatere važnejše panoge, ki ga je podal podpredsednik g. Stane Vidmar. V glavnem je izvajal sledeče:

»Če sem prevzel nalogo poročati na našem obnem zboru o delovanju našega društva s posebnim ozirom na one panoge našega dela, ki so ravno v sedanjih kritičnih časih izredno važne, sem storil to z namenom, vzbuditi v vrstah našega članstva več smisla za prizadevanje našega društva, zlasti pa naših oddelkov za informacije za tožbe in poravnave.

Gospoda! Naše društvo je bilo v svojem početku skromno, majhno po številu članstva, revno v sredstvih, skromno tudi v udejstvovanju. Društveno delo se je takrat omejevalo skoro izključno na avtomatično in šablonsko opominjevanje zamudnih plačnikov in pa na zbiranje tožbenih podatkov in objavljanje istih društvenim članom. Torej izredno skromno, prava slika početka naših podjetij sploh. Tako je bilo v početku, ko morda vse to delo, ki ga vrši danes naše društvo, takrat ni bilo še niti toliko potrebno, ker so imeli odjemalci še navado plačati blago, ki so ga prejeli in ko poravnalni spor še ni bil tako v modi, kakor danes. Mirno in lahko se je delalo v društveni pisarni, ki je skromno zadovoljevala zahteve 60 članov.

Časi se menjajo in v sedanji dobi jako hitro. Tudi naše društvo je bilo neverjetno hitro potegneno iz miru naravnost v vrlinec gospodarskih kriz. Bujnejše življenje je dvignilo društvo v izredno delovno aktivnost. Članstvo raste, društveni urad širimo vsak mesec, posli naraščajo, da skoro omagujemo. Tempo današnjega časa nas je potegnil s seboj. V društvenem uradu vse dela in se giblje v interesu članstva, vse misli in skrbi so koncentrirane le v to. V naši organizaciji ni urad sam sebi namen in ne bojim se, da bi kdaj sledili vzgledu tolikih sličnih organizacij, ki počasi pridejo v takšno stanje, da obstajajo v prvi vrsti le radi nameščencev urada. Ravno v tej zavednosti in radi duha, ki vlada v našem uradu, pa so tudi uspehi naših prizadevanj vidni in ugled naše organizacije vidno raste tudi preko mej naše banovine.

Gospoda, oprostite mi ta uvod, ki se mi je zdel potreben, ker slika našega dela izpopolnjuje. Že iz tega je jasno, da je kvaliteta dela čisto drugačna, kakor pa v sličnih uradih, kjer ne vlada tak duh in požrtvovalnost, pa tudi zavest odgovornosti in ambicioznosti.

V takem ozračju je izredno odgovorno delo našega informacijskega oddelka vse drugače natančno in vestno, kakor je šablonsko delo v pre mnogih drugih informacijskih pisarnah.

Kdor se je le malo interesiral za delo informacijskega oddelka, bo znal šele ceniti ogromno delo, ki ga je društvo v tej panogi do sedaj izvršilo. V šoli smo se učili, da se pravi ustvariti, iz nič kaj narediti. V resnici, mi smo naš informacijski oddelak, ki je danes temelj vsemu delu, ustvarili prav iz nič. Mislite le na težave, predno smo zbrali zanesljive poročevalce po vsej širni naši domovini. Saj vidite, kako težko dobite kak odgovor od vašega odjemalca, ki je vendar popolnoma enostaven. Točno informacijo pa je v resnici zelo težko napisati. Društvo je založilo tiskovine, ki do skrajnosti olajšajo delo informatorju, ker mu je treba le odgovoriti na vprašanja. Seveda pa s tem informacija še ni gotova, treba jo je dopolniti, potrebna je temeljite kontrole itd. in končno pravilne stilizacije. Vzgoja dopisnikov in nameščencev za te posle je najtežavnejša in tudi najdelikatnejša. Izbirati je treba inteligentne ljudi, ki so sposobni čisto nepristransko presoditi trgovske razmere v svojem okolišju in ki imajo tudi vso moralno kvalifikacijo za tako odgovoren posel, kot je ravno informacijski. Če sedaj, gospoda, upoštevate še fatalno dejstvo, da društvo teh svojih zaupnikov ne more dobro nagraditi, ker nam sredstva to ne dovoljujejo in ker hočemo informacije računati najnižje, si pač lahko predstavljate vse težave, ki jih vsebuje organizacija točne informacijske službe. Imamo pa preko naših informatorjev še izdatno kontrolo informacij v obliki podatkov iz poslovnih knjig nekaterih naših članov, ki požrtvovalno pomagajo društvu in s tem tudi ostalim članom. (Dalje prih.)

Za skupne ali ločene zbornice!

Dne 14. junija t. l. se je Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani bavila na izrednem občnem zboru z vprašanjem skupnih ali ločenih zbornic. Na izrednem občnem zboru navzoči delegati so se z 68 glasovi proti 52 glasovom izrekli za ločene zbornice.

Nastaja vprašanje, ali predstavlja to glasovanje voljo slovenskega obrtništva. Na to vprašanje je odgovor lahak. Na področju Zveze obrtnih zadrug, ki obsega samo bivšo ljubljansko oblast, posluje po »Obrtniškem koledarju« za leto 1931 v celoti 92 obrtnih zadrug. Od teh zadrug je bilo na izrednem občnem zboru zastopanih samo 44 zadrug, torej niti polovica. A še od teh je veliko delegatov takih zadrug, ki so se na občnih zborih izrekle za skupne zbornice, radi poznega časa — izredni občni zbor je trajal pet ur — odšlo na vlak še pred glasovanjem. Poleg tega se je na zborovanju, ki naj da sliko o mišljenju slovenskega obrtništva, odreklo pravico glasovanja veliki zadrugi, ki šteje okoli 500 članov in je članica zveze, dasi ne plačuje polne članarine, nasprotno so pa posamezni delegati glasovali v nasprotju s sklepi občnih zborov svojih zadrug za ločene zbornice. Med tem ko pristaši skupnih zbornic niso bili tako organizirani, da bi do zadnjega moža prišli na izredni občni zbor in vztrajali do glasovanja, so pristaši ločenih zbornic nastopili vsi do zadnjega kot strnjena vrsta in ni niti eden odšel pred glasovanjem od občnega zbora.

Ako na eni strani upoštevamo to dejstvo, na drugi strani pa izjave zvez gostilničarskih zadrug v Maribo-

KOLINSKA
TVORNICA (IKORIJE
LJUBLJANA.

OKUSNA IN ZDRAVA
JE
KOLINSKA KAVA!

ru in v Ljubljani in izjavo splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru, ktere so se vse glasile v prilog skupnih zbornic, vidimo, da je velika večina slovenskega obrtništva v taboru skupnih zbornic in da predstavljajo pristaši ločenih zbornic le peščico, ki pri odločanju tako važnega vprašanja pravzaprav ne more priti resno niti v poštev.

Potek zborovanja je pokazal, da dobiva vprašanje skupnih ali ločenih zbornic vedno bolj osebni značaj, ki pri tako važnih načelnih vprašanjih ne more in ne sme vplivati na odločbo.

To smo smatrali za potrebno, da ugotovimo, da se ne bo pripisovalo izrednemu občnemu zboru in na njem izvršenem glasovanju večje važnosti, nego mu dejansko gre.

Položaj in težnje našega gospodarstva.

(Poročilo predsednika g. Ivana Jelačina v plenarni seji o delovanju Zbornice TOI v dobi od 30. decembra 1930. do 6. junija 1931.)

(Nadaljevanje.)

Na polju avtonomnih davščin je zbornica uspešno izvedla mnoge akcije, ki jih tu žal ne morem vseh podrobno naštevati. Kakor smo poučeni, je pričakovati, da bo v kratkem uveljavljen zakon o samoupravnih financah, ki bo končno vnesel red tudi v avtonomna gospodarstva.

Zbornični urad je bil v letošnjem letu intenzivno zaposlen. Najprej smo početkom leta sestavili na podlagi večmesečnih anket obsežen material za sestavo tarife za prometni davek, udeležili se konferenc, kjer smo skupno z ostalimi zbornicami sremeli za tem, da se doseže enoten nastop gospodarskih zbornic v tem prevažnem vprašanju in da se z ozirom na nevrščeno stanje gospodarstva izdejstvujejo čim večje olajšave glede izvrševalnih predpisov in odplačevanja davka. Da dobite vpogled v delo zbornice na tem polju, Vam bo podano na današnji seji posebno poročilo o prizadevanjih zbornice glede izvedbe reforme prometnega davka, pavšaliranja faz ter ureditve prehodne dobe za one obrate, ki po novi tarifi niso več nosilci tega davka. Vnaprej hočem le toliko poudariti, da je davčna tarifa, ki je stopila dne 26. marca v veljavo, izpadla v mnogem oziru povsem drugače kakor je naša zbornica predlagala. Naša stremljenja ter zbornične akcije gredo sedaj za tem, da se trdote, ki jih kaže ta prva provizorna tarifa in izvrševalni predpisi, čimbolj omilijo. Revizija tarife je že v toku.

Paralelno z reformo poslovnega davka je zbornica intenzivno nadaljevala delo na načrtu zakona za reformo socialnega zavarovanja. Takoj v drugi polovici meseca januarja se je sestel in pričel s svojim delom odbor, ki so ga bili izvolili odseki na zadnji plenarni seji. Zbornično delo je bilo zelo oteženo radi tega, ker načrtu novega zakona niso bili priloženi potrebni statistični podatki in matematična podlaga, s pomočjo katere bi bila zbornica mogla podrobno oceniti globalni efekt večje obremenitve, ki jo povzroča novi zakon, kakor tudi podrobno porazdelitev teh večjih bremen na posamezne stroke in panoge gospodarstva. To dejstvo se je podčrtalo v spomenici, ki je bila vročena ministru za socialno politiko.

Zbornice so pri tej priliki predočile ministru, da težak gospodarski položaj absolutno ne dopušča, da bi se že obstoječa bremena še povišala. Pojasnilo, ki so ga prejele zbornice v odgovor na spomenico po nalogu ministra od Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, nas ni moglo zadovoljiti, ker nam tudi podatki, ki jih vsebuje to pojasnilo, ne nudijo zanesljive baze za izračunavanje efekta. Zato so zbornice vročile ministru ponovno spomenico, na katero pa doslej še niso prejele odgovora.

Glede efekta obstajajo dve cenitvi. Prva je od Središnjega urada in navaja efekt novih dajatev z 80 odnosno 100 milijoni dinarjev. Druga pa je ocena, ki so jo sestavili zavarovalni matematici po nalogu zbornic in ki odmerja nova bremena z ca 170 milijoni dinarjev. Torej je za nas nesporno dejstvo, da bo razširjenje zavarovanja povzročilo gospodarstvu najmanj 100 milijonov novih bremen.

S 1. januarjem t. l. so stopile v veljavo nove tablice opasnosti za zavarovanje proti nezgodam. Že prvi meseci prakse so pokazali, da preuvertitev obratov ni prinesla nivelizacije in izenačenja bremen, marveč povišanje, ki je posebno za male obrtniške in trgovske obrate ter pisarne pri industrijskih podjetjih prav občutno in z ozirom na možnost nezgod v teh obratih popolnoma neutemeljeno. Zato se je zbornica zavzela za revizijo tablic. Prizadevanje zbornice je bilo v tem oziru uspešno in je ministrstvo že naročilo Osrednjemu uradu, da se tabele revidirajo.

(Nadaljevanje sledi.)

Smotreni trgovci in industrijci čitajo vse dobavne razpise, ki jih redno prinaša naš list. Dobav potom javnih licitacij se more udeležiti vsak trgovec in vsak producent! Čitajte in ne opuščajte ugodnih poslovnih prilik, ki Vam jih nudijo udeležbe na javnih licitacijah!

Racionalizacija in brezposelnost.

Sedanja gospodarska kriza je neobičajno močno poostriala industrijsko konkurenco na svetovnih tržiščih. Naravno je, da spremlja to konkurenco padec cen ter težnja razširiti prodajo produktov na čim večje številno tržišče.

Da bi bilo mogoče doseči pogoje, pod katerimi bi bilo omogočeno znatno znižanje cen, zato bi bilo treba izvesti v industriji racionalizacijo produkcije. Naloga racionalizacije je, produkcijo tehnično izpopolniti tako, da je mogoče pri manjšem številu delavcev in pri močni redukciji vseh ostalih administrativnih in režijskih stroškov proizvesti isto ali celo večjo količino produktov.

Naravno je, da zahteva racionalizacija znatne investicije kapitala v industrijo, neobičajno povišanje tehničnega nivoa produkcije, uporabo izpopolnjenih strojev in prehod na najnovejše metode dela. Slednji efekt tega procesa omogočuje znatno pocenitev produkcije in jačanje sposobnosti za konkurenco kakor na domačem, tako tudi na tujem trgu.

Iz gospodarskega stališča predstavlja vsaka racionalizacija produkcije v industriji, nacionalno-ekonomski dobiček.

Toda obstoja še druga stran racionalizacije, katera je prav tako značilna za življenje države. Neizogibna posledica racionalizacije je oslabiljenje povpraševanja po delovnih močeh. Z ozirom na to, da postane racionalizacija običajno nujno potrebna ravno v času gospodarske depresije ali krize, prihaja radi tega ta lastnost racionalizacije do svojega izraza v porastu brezposelnosti, katera je radi slabe gospodarske konjunktore tudi tako velika.

Napram pozitivni gospodarski strani racionalizacije stoji namreč vedno njena negativna socialna stran.

V nekem angleškem delu o racionalizaciji in brezposelnosti (Rationalisation and unemployment, London 1930) so objavljeni spodaj navedeni podatki v odnosu med številom brezposelnih, njihovega zasluzka in produkcije v ameriški industriji. Te številke so zelo karakteristične in po konstataciji konference o brezposelnosti v Zjedinjenih državah je doka-

zано, da se je od 1. 1922. do 1. 1927. zvišal povprečni letni zasluzek tovarniškega delavca za 2-4%. Efekt dela vsakega brezposelnega delavca je zrastlel za 3-5%, dobiček industrijskih družb za 9% in v istem času je število brezposelnih delavcev padlo za 10%.

Tabela, katero navaja omenjena angleška knjiga, je vzeta iz publikacije Federalne statistične uprave v Washingtonu (1919. leto je vzeto za 100%).

Leto	Število delavcev	Izplačani zasluzek	Produkcija
1919	100	100	100
1920	103	124	104
1921	82	124	80
1922	90	89	104
1923	104	113	120
1924	95	104	117
1925	95	107	125
1926	95	109	129
1927	96	105	126
1928	89	103	132

Iz teh števil je razvidno, da je v času zadnjih let visoke konjunktore v Ameriki, število delavcev radi racionalizacije padlo za sorazmerni porast zasluzka in za znatno veliki porast produkcije.

Kot najboljši primer kako more racionalizacija uplivati na število delavcev nam more služiti primer Škodovih tvornic. Istočasno s krizo, ki je izbruhnila v Čehoslovaški šele 1930. l. so Škodove tovarne izvedle takoj načrt racionalizacije produkcije, kar je imelo za posledico veliki padec števila delavcev pri istočasnem porastu efekta dela.

To dokazujejo sledeče številke:

Leto	Promet produkcije v milij. Kč	Število delavcev in uradnikov dne 31. dec.
1926	690	20.464
1927	816	24.487
1928	1095	32.374
1929	1527	37.388
1930	1634	28.191

V zadnjih letih je produkcija Škodovih tovaren zelo poskočila, toda istočasno je racionalizacija zmanjšala število zaposlenih delavcev več nego za 9000, s čemer je firma prihranila preko 70 milij. Kč na režiji.

V Češko-moravski-Kolben-Danjek je preteklo leto promet produkcije porastel za 10% in istočasno se je delovni čas radi racionalizacije zmanjšal za 27%. Tvornica bi morala sicer zmanjšati število delavcev za 3000 (od celokupnega števila 15.000), toda tega ne bo napravila z ozirom na splošno brezposelnost in kvarne socialne posledice, ki bi jih ta restrikcija imela.

Vse to nam pa potrjuje dejstvo, da je posledica racionalizacije brezposelnost, vsled česar ne more prehod visoke konjunktore v Čehoslovaško takoj likvidirati brezposelnosti. Racionalizacija ne izziva konjunktorno brezposelnost, pač pa trajno brezposelnost, koje likvidacija zahteva več časa. Primer Čehoslovaške je karakterističen za razvoj brezposelnosti v svetovnem gospodarstvu. (Ceps.)

Dobava-prodaja

Oddaja del pri adaptaciji pekarnice v Dravskem intendantskem skladišču v Ljubljani se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 24. junija t. l. pri inženjerskem oddelku Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku).

Oddaj azgradbe mostu med kotlarno in električno centralo v Senjskem Rudniku se bo vršila potom direktne pogodbe dne 25. junija 1931 pri Direkciji drž. rudnika v Senjskem Rudniku (Srbija). Ponudbe je vložiti do 25. junija 1931. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Prodaja lesa in drv. Direkcija šum kr. Jugoslavije v Ljubljani sprejema do 26. junija t. l. ponudbe glede prodaje lesa in drv. — (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Dobave. Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 20. junija 1931. ponudbe glede dobave plošč za tlakovanje. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 25. junija t. l. ponudbe glede dobave 300 kv. m trstja za strope, 150 komadov strojnih spiralnih jeklenih svetrov, 1 jamskega univerzalnega teodolita in 2000 m jeklenih vrvi. — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 25. junija t. l. ponudbe glede dobave eternita. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 29. junija t. l. ponudbe glede dobave 1 računskega stroja. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled). — Pri Glavnem sanitnem skladišču v Zemunu se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: Dne 4. julija t. l. glede dobave 5000 parov usnjenih copat, 500 parov platnenih čevljev; dne 7. julija t. l. glede dobave 13.500 kosov perila; dne 9. julija t. l.

glede dobave 3900 komadov bolniških in zdravniških plaščev; dne 11. julija t. l. glede dobave 9000 parov nogavic; dne 14. julija t. l. glede dobave 10.000 kg čiste vate in 202.000 m hidrofилne tkanine; dne 16. julija t. l. pa glede dobave 100.000 m kaliko platna, 1500 m gumijastega platna in 100 kg gutaperče. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri upravi omenjenega skladišča).

Oddaja zakupa restavracije na postaji Dolnji Vakuf se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 3. julija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Prodaja konjske žime se bo vršila potom direktne pogodbe dne 30. junija t. l. pri II. oddelku art. tehničnega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku).

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani

priporoča
špecerijsko blago
več vrst žganja, moker ter deželne pridelke — kakor tudi raznovrstno rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom

Telefon 26-66

ROMUNSKA AGRARNA BANKA.

Pred par dnevi je izšel v Bukarešti zakon o Romunski Agrarni banki, ki je takoj po objavi zakona pričela poslovati. Temeljna glavnica nove banke sestoji iz 690 milijonov lejev, od koje vsote je dala država 650 milijonov iz druge tranše stabilizacijskega posojila. Ostanek 40 milijonov lejev so prispevale romunske banke.

RUSI IN NEMCI.

Najvišji narodnogospodarski svet Sovjetske unije je odobril zaenkrat naročila v znesku 100 milijonov mark pri nemški industriji. Gre v prvi vrsti za naročila za kotlino ob Doncu, za ruski elektrotrust in za sindikat nafte. Odobrena naročila se bodo sedaj polagoma oddala. Kakor vemo, gre v vsem za naročila v skupnem znesku 300 milijonov mark.

SPORAZUM V PLATINI!

Iz Londona poročajo: Že več let trajajoča pogajanja med rusko in angleško (oziroma kanadsko) skupino platine so dovedla sedaj do rezultata. Osnovana je

bila komisija, ki se je izjavila za fiksne minimalne cene pri obeh skupinah. V zvezi s tem sporazumom se je cena platine takoj močno dvignila, od 3-75 na 5-25 mark.

Trzna poročila

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 22 konj, 19 bikov, 161 volov, 335 krav in 34 telet, skupaj 571 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 9. junija 1931 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže Din 5-7-50, poldebili voli 4-4-50, plemeski voli 3-50-5-50, biki za klanje 3-5-50, glavne krave debele 3-25-5-50, plemenske krave 4-4-50, krave za klobasarje 1-75-2-50, molzne krave 3-75-4-50, mlada živina 4-6-50. — Prodanih je bilo 296 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 20 komadov, v Italijo 5 komadov. — Mesne cene: Volovsko meso I. vrste Din 16-18, II. 12-14, meso od bikov, krav, telic 8-10, telečje meso I. vrste 25-35, II. 12-18, svinjsko meso, sveže 14-25 Din.

Ljubljanska borza

Tečaj 15. junija 1931.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22-73
Berlin 1 M	13-395	13-425
Bruselj 1 belga	—	7-8619
Budimpešta 1 pengö	—	9-874
Curij 100 fr.	1095-30	1098-30
Dunaj 1 šilling	7-9204	7-9504
London 1 funt	274-38	275-18
Newyork 1 dolar	—	56-39
Pariz 100 fr.	—	221-17
Praga 100 kron	166-94	167-75
Trst 100 lir	295-61	295-76

KUVERTA
LJUBLJANA
Karlavška 62, Vofarski pot 1

TVORNICI KUVERT IN KONFEKCIJA PAPIRJA

KASTELIC in DRUG

trgovina s papirjem na veliko
LJUBLJANA

Aleksandrova cesta št. 9
prilijže levo

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani in Sladkorske tovarne papirja in lepenke d. z o. z., Sladki vrh

Trgovci! Naročajte blago pri tvrdkah, katere oglašajo v „Trgovskem listu“.

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah
izvršuje najsolidnejše klišarna ST-DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Tiskarna MERKUR LJUBLJANA

Gregorčičeva ulica št. 23
TELEFON 25-52

se priporoča za naročila vseh uradnih in trgovskih tiskovin. Tiska vizitke, memorande, kuvrte, časopise, knjige, brošure, cenike, statute, tabele, letake i. t. d. dobavlja točno in po zmernih cenah. Za večja naročila zahtevajte proračune!

LASTNA KNJIGOVEZNICA